

громадян. В будь-якому разі співзасновники покривають частину фінансових витрат. До того ж оборонні підприємства будуть вигідні і після війни. Зараз вони сприятимуть захисту нашої держави та вільного світу загалом, а в майбутньому можуть стати джерелом доходу як для України так і для інвесторів. Тому найближчим часом з'являтиметься все більше таких підприємств, що варто врахувати при підготовці відповідних фахівців.

Список використаних джерел:

1. Українська оборонна промисловість і Rheinmetall створили спільне підприємство. Укроборонпром. URL: <https://ukroboronprom.com.ua/news/ukrayinska-oboronna-promislovist-i-rheinmetall-stvorili-spilne-pidprijemstvo-2>.
2. Уряд вніс зміни щодо порядку бронювання військовозобов'язаних працівників підприємств ОПК. Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=eae2b183-c646-43f0-84bf-552348e46255&title=UriadVnisZminiDoPoriadku>.
3. Україна вироблятиме важке озброєння спільно з 6 країнами НАТО – «Укроборонпром». Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-ukraina-vyrobnytstvo-vazhke-ozbroiennia-ukroboronprom/32137286.html>.
4. Туреччина побудувала новий боеприпасний завод: за рік і \$25 млн.. URL: https://defence-ua.com/news/turechchina_pobuduvala_novij_bojepripasnij_zavod_za_rik_i_25_mln.
5. Компанії США допоможуть запустити в Україні виробництво снарядів. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/kompaniyi-ssha-dopomozhut-zapustyty-v-ukrayini-vyrobnytstvo-snaryd>.
6. Україна і Швеція домовляються про спільне виробництво БМП CV90. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/ukrayina-i-shvetsiya-domovlyayutsya-pro-spilne-vyrobnytstvo-bmp-cv90>.
7. Le drone Aarok vient? en Ukraine : Turgis & Gaillard signe un accord avec Antonov. La Tribune. URL: <https://www.latribune.fr/entreprises-finance/industrie/aeronautique-defense/le-drone-aarok-bientot-en-ukraine-turgis-gaillard-signe-un-accord-avec-antonov-978294.html>.

Мартем'янова С. Д., Стасюк Ю. М.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ПІДПРИЄМНИЦТВО: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Розвиток підприємницької діяльності та ефективність її функціонування є критично важливими для реалізації економічних реформ і формування стійкої економіки. Ця сфера виступає не лише ключовим, але й першочерговим рушійним фактором, що сприяє підвищенню рівня життя громадян, розв'язанню соціально-економічних проблем та забезпечує стале зростання країни. Підприємництво в Україні тісно пов'язане з механізмами управління, які визначають життєвий

цикл складних, відкритих динамічних систем з участю людини [5]. Підприємництво не лише визначає темпи економічного зростання, але й сприяє впровадженню інновацій, створює нові робочі місця, насичує ринок різноманітними товарами та послугами, а також відіграє важливу роль у формуванні бюджетних доходів [3].

Однак війна, безперечно, є найбільш руйнівним чинником для підприємництва. Загальна слабкість економічного сектора, великі державні витрати на військові операції та оборону, непередбачувані фінансові та матеріальні збитки, постійні ризики, а також значні обмеження у міжнародній торгівлі ускладнюють економічну ситуацію та породжують серйозну дестабілізацію в країні.

Проблеми розвитку підприємництва в Україні під час воєнного стану можна узагальнити у декілька ключових категорій. По-перше, повномасштабне військове вторгнення країни-агресора спричинила загострення ситуації з безпекою та створила серйозні ризики для підприємництва. Підприємці по всій країні стикаються з важливими викликами щодо забезпечення безпеки своїх працівників та збереження майнових активів. У зоні конфлікту підприємництво може бути значно обмежене через зниження попиту на продукцію та послуги. По-друге, економічна нестабільність та спад споживчої активності можуть призвести до зменшення прибутків підприємств, скорочення робочих місць та зниження обсягів інвестицій у розвиток бізнесу. По-третє, політична нестабільність та поширена корупція можуть стати перешкодою для розвитку підприємництва та підірвати довіру до бізнесу в цілому [1].

На початку 2024 року було проведене національне дослідження щодо перспектив розвитку бізнесу у 2024 році [1]. Майже половина респондентів (45,8%) заявили, що їхній бізнес очікує зростання обороту в 2024 р. (19,8% компаній очікують зростання на рівні 10-20%; 10,3% компаній – 30-40%; 15,7% – збільшення більш ніж на 50% обороту в 2023 році). 18,7% підприємств не бачать жодних перспектив (вони вказали, що бізнес не працюватиме або працюватиме на рівні до 50% обороту попереднього року). На думку респондентів основними перешкодами, що заважають бізнесу відновитися є такі: непередбачуваність розвитку ситуації в Україні та на внутрішньому ринку – 58,3%; непередбачувані дії держави – 50,7%; відсутність достатньої кількості

платоспроможних клієнтів – 49,4%; відсутність достатньої кількості кваліфікованих співробітників – 42,1%; відсутність достатнього капіталу – 33,0% та ін. [1].

Слід зазначити, що українське підприємництво має кілька переваг у порівнянні з іншими країнами. Україна розпоряджається висококваліфікованою робочою силою, а заробітна плата тут є відносно низькою порівняно з іншими європейськими країнами. Підтримка підприємництва стає найважливішим завданням для уряду України у часи війни (наприклад, з серпня 2022 р. діють грантові програми від уряду для підтримки малого та середнього бізнесу). Бізнес є основою для задоволення потреб громадян та держави не лише під час військових конфліктів, але й у періоди відновлення та виходу з кризи після війни. Тому важливо вдосконалити систему регулювання підприємницької діяльності в Україні, що є ключовим чинником для створення сприятливого інвестиційного клімату та забезпечення сталого розвитку бізнесу.

Необхідно вирішувати проблеми, пов'язані з підтримкою фінансової стабільності, поліпшенням інфраструктури, вдосконаленням законодавчої бази та підтримкою розвитку малих і середніх підприємств. Важливою частиною розвитку підприємництва є швидке відновлення та розвиток інфраструктури, зокрема енергетики, транспорту та логістики. Недостатній розвиток існуючої інфраструктури є однією з причин, чому багато малих і середніх підприємств в Україні не можуть конкурувати зі своїми закордонними конкурентами [4; 2].

Незважаючи на ці проблеми, підприємництво в Україні продовжує розвиватися. Навіть на початку повномасштабної військової агресії проти України, більшість аналітиків передбачали гірші показники економічного спаду. Не дивлячись на труднощі та руйнування критично важливої і цивільної інфраструктури, економіка продовжує функціонувати. Підприємства адаптуються до викликів, люди продовжують ходити на роботу, а ринки пропонують практично весь асортимент товарів і послуг, як до війни.

Список використаних джерел:

1. Дослідження стану та потреб бізнесу в умовах війни: результати опитування в грудні 2023-січні 2024 року. URL: <https://business.dia.gov.ua/cases/novini/doslidzenna-stanu-ta-potreb-biznesu-v-umovah-vijni-rezultati-opituvanna-v-grudni-2023-sicni-2024-roku>

2. Національний інститут стратегічних досліджень. «Огляд інструментів підтримки бізнесу в період воєнного стану в Україні». URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymkybiznesu-v-period-voennoho-stanu-v-3>.
3. Підприємство: сучасні виклики, тренди та трансформації: моногр. /за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т. Гринько. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2023. 568 с.
4. Прохоров А. Незламний бізнес Вільної країни: яким 2023 рік буде для підприємців і тих, хто хоче ними стати. URL: <https://progroshi.news/news/biznes/nezlamniy-biznesvilnoji-krajini-yakim-2023-rik-bude-dlya-pidpriyemciv-i-tih-hto-hochenimi-stati-3687.html>
5. Sardak S., Britchenko I., Vazov R., Krupskyi O. P. Life cycle: formation, structure, management. *Economic Studies (Ikonomicheski Izsledvania)*. 2021. Vol. 30. №. 6. P. 126-142.

Милащенко В. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

В останні роки у світі активізувалися процеси цифрової трансформації, зокрема посилилось впровадження цифрових технологій в економіку та управління. Цифрова трансформація здійснюється на основі цифрових даних з використанням цифрових технологій. Цифрова трансформація процесів призводить до якісно нового рівня розвитку сучасної підприємницької діяльності, а також її інтенсивного розвитку за рахунок накопичення великих обсягів даних про клієнтів та їх різноманітні потреби тощо. Відповідно, держава, суб'єкти підприємництва та споживачі отримують доступ до даних у реальному часі.

Використовуючи накопичені дані, органи управління та підприємці можуть розробляти та змінювати відповідні управлінські впливи, рішення та цінності (товари, послуги) в реальному часі, приймаючи більш виважені, передбачувані та точні рішення з урахуванням мінливих потреб.

Цифрова трансформація є не лише наслідком розвитку цифрових технологій, а й продовженням численних перетворень, що відбувалися у світовій економіці, починаючи з 1960-1980-х років під впливом автоматизації, інформатизації, інтелектуалізації та інших процесів. Зміни постійно відбуваються і ніколи не закінчуються, але деякі з них можуть прискорюватись в окремі періоди внаслідок впливу різних явищ. Так, наприклад, пандемія COVID-19 значно прискорила та